

ĐỀ XUẤT ĐỐI THOẠI CỘNG ĐỒNG CÔNG GIÁO VIỆT NAM

Bernard Nguyễn Đăng, J.D.

Lời vào: *Khơi Nguồn Đối Thoại Trong Yêu Thương*

“Anh em hãy nói với nhau những lời lành lẽ tốt, có sức xây dựng.” (Êphêxô 4:29)

Trong hành trình đức tin, chúng ta được mời gọi trở thành một cộng đồng hiệp nhất trong Chúa Kitô, một thân thể đa dạng nhưng liên kết bởi cùng một Thánh Thần. Là những thành viên của cộng đồng Công giáo Việt Nam trên không gian mạng cũng như ngoài đời thực, chúng ta ý thức sâu sắc về ơn gọi cao quý này: *làm con cái Chúa và làm chứng nhân cho tình yêu Ngài giữa lòng thế giới.*

Tuy nhiên, chúng ta cũng nhìn thấy một thực tại: Hằng ngày, không gian sống chung của chúng ta, đặc biệt trên mạng xã hội, đang phải hứng chịu quá nhiều những câu chuyện, thông tin và bình luận về mọi vấn đề, từ cá nhân đến cộng đồng, từ giáo dân đến hàng giáo phẩm.

Những điều “hay” thì đáng trân trọng, nhưng những điều “không hay” – những bất đồng, hiểu lầm, ngôn từ gây tổn thương, và những xung đột – cũng thường xuyên xuất hiện, không chỉ giữa vài cá nhân mà còn lan toả rộng khắp.

Những “ám khí” của xung khắc ấy vô tình làm vẩn đục bầu khí trong lành của đời sống cộng đoàn, làm hao mòn niềm tin và hoen ố nhựa sống yêu thương vốn là cốt lõi của đạo Chúa.

Trước nỗi lo toan này và với mối quan tâm sâu sắc về sức khỏe của đời sống đạo, chúng ta tự hỏi: ***phải chăng đã đến lúc cần cùng nhau lùi lại một bước?***

Lùi lại không phải để im lặng hay lảng tránh, mà để chỉnh đốn lại cách thức chúng ta tiếp cận vấn đề, lắng nghe và thưa gửi với nhau. Để mỗi lời nói, mỗi dòng chữ không chỉ thấu tình đạt lý, mà còn trở thành phương tiện phản ánh đức tin sống động và tinh thần đại gia đình trong Chúa.

Vì thế, chúng tôi tha thiết đề xuất cùng nhau xây dựng một “**Nền Văn Hóa Đối Thoại Ki-tô Giáo**” mới, bắt đầu từ chính cách chúng ta viết, phản hồi, biện giải và chia sẻ quan điểm.

Mục đích không phải để tạo thêm luật lệ, mà để *khơi dậy một sinh khí mới* – một tinh thần *cởi mở, sẵn sàng lắng nghe, khiêm tốn học hỏi và can đảm thay đổi*. Chúng ta mong ước mỗi cuộc trao đổi, dù trong bất đồng, vẫn có thể là cơ hội để hiểu nhau hơn, tha thứ cho nhau hơn, và cùng nhau thánh hóa bản thân.

Đề xuất này được soạn ra như một lời mời gọi chân thành, với niềm tin rằng, khi chúng ta biết đối thoại trong yêu thương và chân lý, chính chúng ta sẽ xây dựng được một cộng đồng Ki-tô hữu Việt Nam:

- **Đoàn kết** hơn, vượt trên mọi khác biệt.
- **Xây dựng** hơn, tập trung vào điều thiện hảo.
- **Vươn lên** trong tình yêu thương, biết tha thứ và nhiệt thành thánh hóa lẫn nhau trên hành trình nên thánh.

Hãy cùng nhau bắt đầu, từ hôm nay, từ chính chúng ta. Để mỗi lời nói trở nên sức mạnh xây dựng Nước Chúa.

Ghi chú về tinh thần văn bản:

- **Tích cực, khích lệ:** Tránh chỉ trích trực tiếp, thay vào đó tập trung vào việc "xây dựng điều tốt đẹp hơn".
- **Tính cộng đồng:** Sử dụng đại từ "chúng ta" để tạo cảm giác cùng chung tay, cùng có trách nhiệm.
- **Hướng đến giải pháp:** Nêu thực trạng một cách chân thực nhưng ngay lập tức định hướng về một lối thoát tích cực, cụ thể (thay đổi cách đối thoại).
- **Gắn kết với căn tính đức tin:** Luôn neo các lý do và mục tiêu vào giáo lý về tình yêu thương, sự hiệp nhất và ơn gọi nên thánh.
- **Mở ngỏ để đóng góp:** Văn phong thể hiện đây là một đề xuất mở, chờ đón sự góp sức của mọi người.

I: Nguyên Tắc Nền Tảng

1: Nền tảng đức tin

Mọi đối thoại trong cộng đồng đều dựa trên:

- Lòng bác ái Kitô giáo (Caritas)
- Sự thật trong đức ái (Veritas in caritate)
- Tinh thần hiệp nhất và hòa giải

2: Mục đích đối thoại

1. Tìm kiếm chân lý trong tinh thần cầu nguyện
2. Xây dựng cộng đồng và củng cố đức tin
3. Sửa lỗi trong yêu thương (x. Mt 18:15)
4. Làm chứng cho Chúa Kitô giữa thế giới

3: Tinh thần cơ bản

- **Khiêm nhường:** Nhận thức giới hạn của bản thân
- **Tôn trọng:** Mỗi người là hình ảnh Thiên Chúa
- **Thiện chí:** Luôn giả định ý tốt nơi người khác
- **Kiên nhẫn:** Chấp nhận tiến trình hiểu biết khác nhau

II: Quy Tắc Ứng Xử Trong Đối Thoại

4: Nguyên tắc "TRƯỚC KHI NÓI"

Trước khi đăng bài, bình luận hoặc phản hồi, hãy tự hỏi:

1. **T**: Thông tin này có chính xác không?*
2. **R**: Rất cần thiết phải nói điều này?*
3. **U**: Ưu điểm của cách diễn đạt này là gì?
4. **Ó**: Ót cay hay mật ngọt? (Công kích hay xây dựng?)
5. **C**: Có cầu nguyện trước khi nói/viết?
6. **K**: Kết quả mong đợi có tích cực không?
7. **H**: Hợp với giáo huấn của Giáo hội không?
8. **I**: Ích lợi cho cộng đồng thế nào?
9. **N**: Người nghe sẽ cảm thấy thế nào?
10. **G**: Giữ được tình hiệp nhất không?

**Triết học về truyền thông của Socrates (Socratic Dialogue)*

5: Ngôn ngữ xây dựng - CẦN LÀM

1. Sử dụng ngôn từ "Tôi cảm thấy..." thay vì "Ông sai..."
2. Đặt câu hỏi tìm hiểu trước khi kết luận
3. Công nhận điểm hợp lý của người khác
4. Tập trung vào vấn đề (Issues, problems), không công kích cá nhân (not personal)
5. Dẫn nguồn đáng tin khi trình bày sự kiện (The Truth-Sự Thật được kiểm chứng)
6. Sử dụng ngôn ngữ Kinh Thánh và giáo lý làm chuẩn mực (1 Cor 13)

6: Ngôn ngữ phá hoại - CẦN TRÁNH

1. **KHÔNG** sử dụng ngôn từ miệt thị, lăng mạ
2. **KHÔNG** gán ghép ác ý, động cơ xấu
3. **KHÔNG** công kích cá nhân thay vì tranh luận ý tưởng
4. **KHÔNG** lan truyền tin đồn không kiểm chứng
5. **KHÔNG** sử dụng ngôn từ kích động hận thù, chia rẽ
6. **KHÔNG** chế giễu niềm tin hoặc lòng đạo đức của người khác

7: Khi bất đồng - QUY TẮC "4 KHÔNG—3 CÓ"

4 KHÔNG:

1. Không công kích cá nhân
2. Không khái quát hóa tiêu cực ("tất cả các ông...")
3. Không đưa vấn đề riêng tư ra công cộng không cần thiết
4. Không ngắt lời, xuyên tạc ý người khác

3 CỐ:

1. Có lắng nghe để hiểu trọn vẹn (không chỉ bằng lỗ tai, nhưng bằng con tim)
2. Có tôn trọng quyền khác biệt (Quyền lài người, quyền bình đẳng)
3. Có tìm điểm chung trước khi thảo luận khác biệt

III: Cơ Chế Giải Quyết Xung Khắc-Bất Hoà

8: Quy trình hòa giải theo Tin Mừng

1: **Đối thoại riêng tư**

- Gặp gỡ/hội thoại riêng với tinh thần huynh đệ
- Sử dụng tin nhắn riêng trước khi công khai

2: **Nhờ trung gian** (Chọn co đúng người-Neutral-Impartial)

- Nếu không giải quyết được, mời 1-2 người khôn ngoan làm trung gian
- Người trung gian phải được cả hai bên tín nhiệm (Kiến thức, kinh nghiệm, khả năng)

3: **Đưa ra cộng đồng**

- Chỉ khi cần thiết, trình bày vấn đề trước cộng đồng (có thẩm quyền và trách nhiệm)
- Trình bày khách quan, không thiên vị

4: **Tôn trọng quyết định chung**

- Tôn trọng kết luận của cộng đồng hoặc người điều phối
- Giữ tình hiệp nhất dù có khác biệt

5: **Vai trò điều phối viên**

1. Được cộng đồng tín nhiệm (chọn, bổ nhiệm, tình nguyện)
2. Có hiểu biết về giáo lý và kỹ năng giải quyết xung khắc-hòa giải
3. Giữ thái độ khách quan, công bằng tuyệt đối
4. Có quyền tạm ẩn bài viết vi phạm nặng
5. Giải thích rõ lý do khi thực hiện điều tiết nội dung

6: **Xử lý vi phạm**

1: **Vi phạm nhẹ**

- Nhắc nhở riêng
- Gợi ý chỉnh sửa ngôn từ

2: **Vi phạm trung bình**

- Yêu cầu công khai xin lỗi
- Tạm ẩn bài viết/bình luận vi phạm

3: **Vi phạm nặng hoặc tái diễn**

- Tạm ngưng quyền tham gia (từ 1 tuần đến 1 tháng)
- Thảo luận với cộng đồng về biện pháp phù hợp
- Trường hợp nghiêm trọng: đề nghị rời khỏi nhóm

IV: Quyền và Trách Nhiệm Thành Viên

1: *Quyền của thành viên*

1. Được bày tỏ quan điểm trong khuôn khổ tôn giáo
2. Được tôn trọng nhân phẩm và lòng đạo đức
3. Được chất vấn với tinh thần xây dựng
4. Được đề xuất cải thiện cộng đồng
5. Được tham gia xây dựng và sửa đổi Đề xuất

2: *Trách nhiệm thành viên*

1. Tự điều chỉnh ngôn từ và thái độ
2. Bảo vệ thanh danh của cộng đồng
3. Khuyến khích và hỗ trợ thành viên khác
4. Báo cáo nội dung vi phạm nghiêm trọng
5. Tham gia xây dựng văn hóa đối thoại lành mạnh

3: *Trách nhiệm quản trị viên*

1. Làm gương về ứng xử đối thoại
2. Điều tiết nội dung công bằng, minh bạch
3. Tạo không gian cho các quan điểm đa dạng

V: Thực Thi

1: *Khẩu hiệu sống động*

*"Mỗi lời nói là một cơ hội làm chứng cho Chúa
Mỗi cuộc đối thoại là một cơ hội xây dựng Nước Chúa"*

Lời cuối: *Trở Về Cốt Lõi Của Tình Yêu*

Anh chị em và các bạn thân mến,

Xuyên suốt những trang Đề Xuất này, tựa như một hành trình nội tâm, chúng ta cùng nhau nhìn lại điều cốt lõi làm nên căn tính của một cộng đoàn trong Chúa Kitô.

Từ “Lời Vào”, chúng ta bắt đầu bằng một câu hỏi căn nguyên: ***"Chúng ta là ai?"*** Chúng ta là đền thờ của Thiên Chúa. (1Cor 3:16) Mỗi người chúng ta và chính cộng đoàn này là nơi Chúa ngự.

Đó không phải là một hình ảnh đẹp, mà là một thực tại thần linh. Nếu thấu hiểu điều đó, mỗi lời nói, thái độ, mỗi hành động của chúng ta sẽ được định hình: chúng ta đang đối xử với đền thờ hay đang làm tổn thương nơi thánh?

Đến các *Nguyên Tắc Nền Tảng*, chúng ta được nhắc nhở: "*Chúng ta dựa trên điều gì?*" Không phải trên sự khôn ngoan thế gian, nhưng trên *Lòng Bác Ái, Sự Thật trong Yêu Thương, và Tinh Thần Hiệp Nhất*. Đó là nền đá vững chắc, là "luật trọn hảo của tự do" (Gc 1:25) giúp chúng ta đứng vững.

Khi bước vào *Quy Tắc Ứng Xử*, chúng ta tự vấn: "*Chúng ta nói thế nào?*" Mười câu hỏi "TRƯỞC KHI NÓI" là mười nhịp cầu suy gẫm, ngăn con tim vội vã và chiếc lưỡi bồng bột. Những điều "CẦN LÀM" và "CẦN TRÁNH" không phải là gông cùm ràng buộc, mà là công cụ để giải phóng chúng ta khỏi tính ích kỷ, giận dữ, và giúp lời nói trở nên khí cụ của ân sủng. (1 Cor 13)

Trong *Cơ Chế Giải Quyết Xung Đột*, chúng ta học cách: "*Chúng ta hàn gắn thế nào?*" Theo tinh thần Tin Mừng, từ riêng tư đến cộng đoàn, luôn với mục đích tìm lại người anh chị em, chứ không phải đê bẹp đối thủ.[**] Đó là nghệ thuật của lòng thương xót và sự kiên nhẫn.

Và sau cùng, *Quyền và Trách Nhiệm* chỉ rõ: "*Chúng ta cùng nhau xây dựng thế nào?*" Mỗi người vừa là một viên đá sống động, vừa là người thợ xây có trách nhiệm giữ gìn vẻ đẹp và sự thánh thiện của ngôi đền thờ chung.

Vậy, hôm nay, chúng ta đứng trước một chọn lựa.

Không phải chọn tuân theo một bộ quy tắc, quy ước mà là chọn ***một cách thức hiện hữu***. Chọn nhìn nhau qua lăng kính của mầu nhiệm Nhập Thể: "*Chúa Kitô trong anh em, niềm hy vọng vinh quang*" (Col 1:27). Chọn lấy tình yêu làm "mối dây liên kết tuyệt hảo" (Col 3:14).

Đề xuất này sẽ chỉ là những con chữ vô hồn, nếu không được viết lại bằng chính đời sống của chúng ta. Nó mời gọi mỗi người tự quyết định: Tôi muốn biến không gian đối thoại này thành gì? Một chiến trường của cái tôi, hay một công trường xây dựng Nước Chúa? Một pháp trường để hạ bệ nhau, hay một bàn tiệc của huynh đệ?

Xin cho mỗi chúng ta, khi rời khỏi đây, đọc xong những trang giấy này, không chỉ nhớ về các điều khoản, mà còn khắc ghi một hình ảnh: ***hình ảnh người anh em, người chị em đang đối diện chính là đền thờ mà Chúa ngự***. Và trên môi ta, xin cho thường thắm lời nguyện cầu: "*Lạy*

Chúa, xin canh giữ miệng con, và trông chừng lưỡi con" (Tv 141:3), để mỗi lời con nói ra đều có thể trở nên một viên gạch sống động, xây nên ngôi nhà chung của Tình Yêu.

Vì, như Thánh Phaolô đã khẳng định: "***Anh em là đền thờ của Thiên Chúa.***" (1 Cr 3:16). Đó không phải là một câu hỏi nữa. Đó là một lời tuyên tín. Và từ lời tuyên tín ấy, một lối sống phải được sinh ra.

Bernard Nguyễn Đăng, J.D.

**** “Người khôn ngoan biến thù thành bạn, biến đối thủ thành đồng mình, và biến gian nan thành cơ hội”. BNĐ**